

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Α.

Σωκράτης: Δικό μας λοιπόν έργο, είπα εγώ, των ιδρυτών της πολιτείας, (είναι) να αναγκάσουμε τις εξαιρετικές φύσεις να φτάσουν στο μάθημα που προηγουμένως είπαμε ότι είναι το ανώτερο, να δουν δηλαδή το αγαθό και να ανεβούν εκείνο τον ανηφορικό δρόμο, και, αφού ανεβούν και δουν αρκετά (το αγαθό), να μην τους επιτρέπουμε αυτό που τώρα τους επιτρέπεται.

Γλαύκων: Και ποιο πράγμα είναι αυτό;

Σωκράτης: Το να μένουν συνεχώς εκεί ψηλά, είπα εγώ, και να μη θέλουν πάλι να κατεβαίνουν κοντά σ' εκείνους τους δεσμώτες, ούτε να παίρνουν μερίδιο από τους κόπους και τις τιμές εκείνων, είτε είναι μικρότερης είτε μεγαλύτερης σημασίας.

Γλαύκων: Έπειτα (μα πώς), είπε, θα αδικήσουμε αυτούς και θα τους κάνουμε να ζουν χειρότερα, ενώ είναι δυνατόν σ' αυτούς (να ζουν) καλύτερα;

B.1 Το αγαθό αποτελεί κορυφαίο κεφάλαιο της πλατωνικής διδασκαλίας. Με τον όρο «μέγιστον μάθημα» ο Πλάτων εννοεί τη θέαση της Ιδέας του αγαθού, την ύψιστη γνώση, που τελικά συμπίπτει με το αγαθό. Είναι η υπέρτατη αξία και η πηγή κάθε αξίας όντας ταυτόχρονα και πηγή κάθε ύπαρξης. Ο Πλάτωνας βέβαια δεν δίνει μια σαφή ερμηνεία για τον όρο «αγαθό», που είναι από τους βασικότερους στο φιλοσοφικό του σύστημα, παρά αρκείται σε ορισμένους υπαινιγμούς. «Άγαθόν» πάντως είναι ,το «είναι» και ό,τι διατηρεί το «είναι», η τάξη, ο κόσμος και η ενότητα που διαπερνά και συνέχει την πολλαπλότητα, καθώς και ό,τι παρέχει την αλήθεια και την επιστήμη.

Η έκφραση «αὐτὸ τὸ ἀγαθόν» φαίνεται να δηλώνει την ύψιστη αρχή και την πηγή του όντος και της γνώσης. Πάντως, ήδη στην αρχαιότητα το «Πλάτωνος ἀγαθόν» ήταν παροιμιακή έκφραση για κάτι το ασαφές και σκοτεινό.

Στο κείμενο διά στόματος Σωκράτη το αγαθό χαρακτηρίζεται ως η μεγαλύτερη αξία («μέγιστον μάθημα»), αφού αυτό πρέπει να κατακτήσουν όλοι οι άνθρωποι και κυρίως όσοι πρόκειται να αναλάβουν τη διοίκηση της πολιτείας. Το αγαθό μπορεί να το προσεγγίσει ο άνθρωπος και να έχει άμεση εποπτεία του («ἀφικέσθαι», «ἰδεῖν», «ἰδῶσι»). Βέβαια η κατάκτησή του είναι δύσκολη και απαιτεί κόπο, επίπονη προσπάθεια προσωπικό αγώνα αλλά και προσήλωση στην ιδέα αυτή («ἀναβῆναι», «ἀνάβασιν», «ἀναβάντες»). Πρόκειται για μια ανοδική πορεία που οδηγεί στην ολοένα υψηλότερη γνώση και διάπλαση ήθους. Η παιδεία είναι αυτή που θα βοηθήσει τους ανθρώπους να ανέλθουν από το σκοτάδι της αμάθειας στον νοητό κόσμο, τον κόσμο των Ιδεών. Πολύ συχνά στον Πλάτωνα λέξεις που σημαίνουν το άνω και την ανάβαση χρησιμοποιούνται μεταφορικώς για την παιδεία και τα αγαθά που προσφέρει.

B.2 Ο Σωκράτης υπενθυμίζει στο Γλαύκωνα ότι σκοπός του νόμου είναι η ευδαιμονία όλης της πόλης και όχι μόνο μιας κοινωνικής ομάδας. Βλέπει, λοιπόν, το δίκαιο από τη σκοπιά του συλλογικού συμφέροντος και εκφράζει κοινωνιοκεντρικές αντιλήψεις για την πολιτική οργάνωση της πόλης - κράτους. Ο Σωκράτης προβάλλει το γενικό

καλό της πολιτικά οργανωμένης κοινότητας ως αγαθό επιβαλλόμενο από τον νόμο (« ὅτι νόμῳ οὐ ... ἐν ὅλῃ τῇ πόλει τοῦτο μηχανᾶται ἐγγενέσθαι.»).

Στη συνέχεια ο νόμος προσωποποιείται και χρησιμοποιεί τα παρακάτω μέσα για να οδηγήσει όλες τις κοινωνικές ομάδες στην ευδαιμονία. Προκειμένου να πείσει τους πολίτες να υπακούουν σ' αυτόν χρησιμοποιεί την πειθώ και τη βία εκτελώντας την κοινωνική λειτουργία του. Πρόκειται για τα βασικά μέσα που μπορούν να δημιουργήσουν ένα αρμονικό σύνολο και είναι απολύτως θεμιτά.

Με την πειθώ, με τη χρήση, δηλαδή, λογικών επιχειρημάτων, την προβολή υγιών προτύπων και με την παιδεία οφείλουν οι πολίτες να συνειδητοποιήσουν τον κοινωνικό τους ρόλο, να παραμερίσουν το προσωπικό τους συμφέρον και να προσφέρουν αλληλοβοηθούμενοι ό,τι είναι δυνατόν στην πολιτεία. Η μέθοδος αυτή απευθύνεται κυρίως στους πεπαιδευμένους πολίτες.

Υπάρχουν, όμως, πολίτες και μέλη της κοινωνίας, οι οποίοι δεν πείθονται με τον λόγο. Σ' αυτούς επιβάλλεται η βία. Πρόκειται για τον καταναγκασμό που ορίζεται από τον νόμο και δεν επιβάλλεται τυραννικά, αυταρχικά. Η μέθοδος αυτή απευθύνεται, κυρίως, στον «ἄπειρον παιδείας ὄχλον», στον οποίο ο φιλόσοφος-νομοθέτης την εφαρμόζει, αλλά επιβάλλει και στους πολίτες, αν εκείνοι πολυπραγμονούν, καταναγκαστικά, υποχρεωτικά μέτρα για τη συμμόρφωσή τους στο πνεύμα της δικαιοσύνης, όπως και στους πεπαιδευμένους, που δεν έχουν συνειδηθεί με την πειθώ, και στους άρχοντες, που είναι υποχρεωμένοι να ζουν με λιτότητα και ευσυνειδησία, ώστε να εκλείψει η διαφθορά από τον δημόσιο βίο. Είναι φανερό, λοιπόν, ότι ο νόμος οφείλει να αποβλέπει στην ευδαιμονία όλης της πόλης και να υποχρεώνει τους Αγαθούς να ασκήσουν την εξουσία («συναρμόττων τοὺς ... τε καὶ ἀνάγκη»).

Επιπλέον ο νόμος έχει οικονομική λειτουργία. Η μέθοδος αφορά τις σχέσεις των πολιτών και δηλώνει τον καταμερισμό της εργασίας με τον οποίο κατακτάται η αυτάρκεια. Οι εργασίες κατανέμονται σε κάθε πολίτη με βάση τις ικανότητές του, ώστε ο καθένας να στρέφει την προσοχή του όχι μόνο στην ικανοποίηση των δικών του αναγκών αλλά και στις ανάγκες των συμπολιτών του με στόχο το κοινό όφελος και την ευδαιμονία. Έτσι, μεταξύ των πολιτών καλλιεργούνται σχέσεις συνεργασίας, αλληλοβοήθειας, αλληλοπροσφοράς και αλληλεγγύης. («ποιῶν μεταδιδόναι ... ὠφελεῖν») Τέλος ο νόμος θέτει όρια και περιορισμούς στη συμπεριφορά των πολιτών αλλά και των φιλοσόφων-βασιλέων, ώστε να μην παρεκτρέπονται και διαταράσσουν τη συνοχή της πόλης. Στη διάθεσή του έχει την αγωγή του αυτοπεριορισμού («καὶ αὐτὸς ἐμποίων ... ἐπὶ τὸν σύνδεσμον τῆς πόλεως»)

B.3

1. Κέφαλος
2. χορό
3. εκδιώχθηκε κακὴν κακῶς ἀπὸ το νησί
4. επωμίζονται στρατιωτικά και διοικητικά καθήκοντα

5. Τυραννίδα

B.4

α) **ἀφικέσθαι** ανικανοποίητος

εἶπον ρήμα

ιδεῖν ιδέα

μεταδιδόναι παράδοση

β)

-Φαινόταν αγαθός σε όλους και γι' αυτό τον εκμεταλλεύονταν.

-Πήρε αναληθικά για να περάσει ο πόνος στη μέση.

-Δεν ξεφεύγει ποτέ από τα προβλήματά του δημιουργώντας ένα φαύλο κύκλο .

Γ1. Η ρητορική τέχνη είναι ανάλογη με τη διαλεκτική. Γιατί και οι δύο σχετικά με τέτοιου είδους ζητήματα καταπιάνονται τα οποία κατά κάποιο τρόπο είναι κοινά στο να τα γνωρίζουν όλοι και δεν ανήκουν σε καμιά διακριτή επιστήμη. Γι' αυτό και όλοι κατά κάποιο τρόπο μετέχουν και στις δύο. Γιατί όλοι επιχειρούν μέχρι κάποιο σημείο και να εξετάζουν και να δίνουν λογαριασμό και να απολογούνται και να κατηγορούν. Άλλοι από τους πολλούς από τη μια κάνουν τυχαία αυτά, ενώ άλλοι εξαιτίας της συνήθειας ως αποτέλεσμα άσκησης. Επειδή και με τους δύο τρόπους είναι δυνατό, είναι φανερό ότι αυτά θα μπορούσαν να γίνουν και με την εφαρμογή μιας μεθόδου. Είναι δυνατό να εξετάζουμε την αιτία, γιατί πράγματι άλλοι πετυχαίνουν και εξαιτίας της συνήθειας και άλλοι κατά τύχη, όλοι όμως θα μπορούσαν να παραδεχτούν ότι αυτού του είδους η διερεύνηση είναι έργο της τέχνης.

Γ2.

α.

ἀφωρίσθη

ὑπόσχες

πλείσταις

δρώντων

β. Τὰ δὲ τοιαῦτα ἤδη πᾶς ἂν ὁμολογήσαι/ ὁμολογήσειε τεχνῶν ἔργα εἶναι.

Γ3.

α.

τῆ διαλεκτικῆ: ετερόπτωτος ονοματικός προσδιορισμός, δοτική αντικειμενική στο αντίστροφος.

ἐξετάζειν: τελικό απαρέμφατο, αντικείμενο στο ρήμα ἐγχειροῦσιν

θεωρεῖν: τελικό απαρέμφατο, υποκείμενο στο απρόσωπο ρήμα ἐνδέχεται.

ἔργον: κατηγορούμενο στο υποκείμενο του απαρεμφάτου τὸ τοιοῦτον ἀπὸ το συνδετικό εἶναι.

β. Δευτερεύουσα επιρρηματική αιτιολογική πρόταση, εκφέρεται με οριστική γιατί δηλώνει το πραγματικό.

γ. τῶν πολλῶν: ετερόπτωτος ονοματικός προσδιορισμός, γενική διαιρετική στο οἱ μὲν.

εἰκῆ: δοτικοφανές επίρρημα που δηλώνει τον τρόπο στο δρῶσιν.

ταῦτα: σύστοιχο αντικείμενο στο δρῶσιν.

διὰ συνήθειαν: εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας στο εννοούμενο δρῶσιν.

**ΤΙΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΠΙΜΕΛΗΘΗΚΕ Ο ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΤΩΝ
ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΩΝ**

«ΟΜΟΚΕΝΤΡΟ»

ΚΑΙ

«ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΦΛΩΡΟΠΟΥΛΟΥ»

www.floropoulos.gr

ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Μ.-ΜΑΣΤΟΡΑΚΗ Ε.-ΠΟΥΛΑΚΟΥ Μ.- ΧΑΝΙΩΤΗ Ν.-ΧΑΤΖΗΤΖΟΜΠΙΑΝΗ Μ.